Štev. 17 TRST, torek 17. januvarja 1911 Tečaj XXXVI

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične štev. se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nvč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm, osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inseratni oddelek uprave „Edinosti". — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti".

Plačljivo in utožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost" za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira.

Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI" stane: za celo leto Kron 5·20, za pol leta Kron 2·60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo

Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost". - Natisnila Tiskarna „Edinost" vpisana zadruga z omejenim poroštvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti štev. 18.

Poštno-hranilnični račun št. 841·652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Prebivalstvo Dunaja.

DUNAJ 16. — Glasom provizoričnega vspeha ljudskega štetja ima Dunaj 2,004.291 prebivalcev. K temu je prišteti še 26.543 aktivnih vojaških oseb, tako da znaša skupno prebivalstvo 2,030.834 prebivalcev. Leta 1900 je imel Dunaj 1,648.335 prebivalcev in 26.622 mož posadke.

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 16. Preden je zbornica prešla na dnevni red je posl. Gabriel Ugron govoril o neki odredbi hrvatskega bana, ki zahteva, da naj pripada odprava imunitete hrvatskih poslancev izključno hrvatskemu saboru. Zbornica je konečno to vprašanje odkazala imunitetnemu odseku. Nato je zbornica nadaljevala razpravo o bančni predlogi.

Govorili so posl. Aladar Gedeon (Košutovec), Roland Hegedüs (delavna stranka), Fran Košut, Keleman (Justhovec). Nato je bila razprava prekinjena. — Prihodnja seja jutri.

Nezgoda bivšega hrvatskega sekcijskega načelnika Rojca.

OSJEK 16. — Danes so našli bivšega sekcijskega načelnika hrvatske deželne vlade Milana Rojca, ki se je hotel danes vrniti v Zagreb, nezavestnega v hotelu, kjer je stanoval. Vendar se je posrečilo pozvanim zdravnikom, da so ga zopet vzbudili k zavesti. Sekcijski načelnik Rojc se je onesvestil, ker je vdihaval plin. V njegovo sobo sobo ni bil napeljan plin, vendar so ugotovili, da je v hotelu počila cev in da je plin dospel v Rojčevo sobo.

Kralj Peter pojde v Rim.

BELIGRAD 16. — Kralj Peter se poda dne 13. februarija t. l. preko Reke v Rimu na obisk italijanskega kraljevskega dvora. Kralj ostane v Rimu pet dni. V Pariz pojde kralj meseca maja.

Žrebanje.

DUNAJ 16. (Salmove srečke iz leta 1864.) 84.000 K je zadela srečka štv. 14.769, 8400 K št. 37.720, 4200 K štv. 62.935.

DUNAJ 16. (Srbske 2% srečke iz leta 1881). Glavni dobitek 80.000 frankov je zadela ser. 4250 št. 43, drugi dobitek 8000 frankov ser. 147 št. 39, 4500 frankov ser. 2709 št. 47.

DUNAJ 16. (Srbske državne — tobačne — srečke). 200.000 frankov je zadela ser. 7112 št. 85.

Španske finance.

MADRID 16. Državne finance za 1910 zaključujejo s prebitkom 4,361.164 peset. Vspeh je tako ugoden, ker so se zvišali dohodki, ki so bili v primeri z onimi leta 1909 za 105 mil. veči.

Položaj v Barceloni.

MADRID 16. Sinoči se je razširjala govorica, da se je položaj v Barceloni poslabšal. Iz Barcelone pa ni o tem nikakih direktnih vesti.

Konec štrajka rudarjev v Belgiji.

LITIH 15. — Pogajanja med lastniki rudnikov in rudarji, ki so se vršila v navzočnosti trgovinskega ministra Huberta, so tako vspela, da pričnо rudarji zopet delati v torek ali sredo.

Veliki sneženi zameti v Španiji.

MADRID 16. V severnih pokrajinah Španije je zapadlo toliko snega, da je že tri dni pretrgana vsaka zveza z Madridom. Plazovi in zameti so blokirali železniške črte in deželne ceste. Več kakor 50 vlakov je obtičalo v snegu, Nekateri vlaki so pokriti mestoma z več kakor 6 metri visokimi zameti. Na mnogih krajih je bil sneg tako stlačen in zmrznjen, da ga je bilo treba razstreljevati z dinamitom. Na tisoče ljudi dela, da bi izčistili iz železniških tirov te ogromne množine snega. Vendar bo preteklo 14 dni preje, kakor bo na nekaterih črtah možen redni promet. Zdi se, da je mnogo ljudi poginilo od mraza. Ne daleč od Madrida so se vsuli v doline ogromni plazovi. Bati se je, da je število žrtev ogromna. V Leoni je plaz vrgel stroj nekega vlaka v reko. Osem voz vlaka je obtičalo v snegu.

Turčija.

SOLUN 16. — Neka močna arnavtska četa je v okolici Tuza napadla turško stražnico in vdrla v sosedne vasi, ki jih je oplenila. Četa je ubila dva kmeta in jih več ranila. Od vseh strani došli vojaki so pregnali Arnavte, ki so izgubili pri tem štiri može. Od vojakov je padel en mož, več jih je bilo pa ranjenih.

CARIGRAD 16. Glasom uradnih poročil je prišlo blizu Keraka do novih bojev med četami in Beduini. Ti poslednji so pobegnili. Vojaške operacije v deželi Druzov bodo te dni dovršene.

SOLUN 16. Tukajšnji vodilni krogi so prejeli avtentično poročilo, da je položaj v Kaza Sani zelo nevaren in da je vojni minister odredil mobilizacijo redifne brigade v Smirni. Čete imajo čim prej oditi v Hodeido. Zveze s Sano so baje pretrgane, radi česar je od tam le malo vesti. Turški uradniki iz Sane se nahajajo v oblasti Arabcev.

Nagy Tapolcsany 16. Občina Lelöcs je popolnoma pogorela. Škode je 100 tisoč kron.

Madrid 16. Kralj Alfonz se je iz Maroka povrnil semkaj.

Berolin 16. Pruska poslanska zbornica je danes s 301 od 306 glasov izvolila predsednikom posl. Kröcherja. Posl. dr. Persch in dr. Kranse sta bila izvoljena podpredsednikoma vsklikom.

Pariz 16. Zbornica je nadaljevala debato o proračunu ministerstva za unanje stvari.

New-Jork 16. „Associated Presse" poroča iz San Franciska, da je kontreadmiral Barry podal svojo ostavko in da je kontreadmiral Thomas prevzel poveljstvo nad pacifiško eskadro. Kontreadmirala Barry-ja obdolžujejo nenravstvenih činov.

Stokholm 16. Danes sta se sestali obe zbornici državnega zbora. Slovesna otvoritev bo jutri.

Washington 16. Na kongresu je bi predložen zakonski načrt, ki določa pristojbino za pasiranje panamskega kanala. Ta pristojbina bo znašala od 50 centov do enega in pol dolarjev za čisto tonelato.

IZ DRŽAVNEGA ZBORA.

Italijansko vseučiliščno vprašanje na konferenci klubovih načelnikov.

DUNAJ 16. Danes popoludne se je v poslanski zbornici vršilo posvetovanje klubovih načelnikov o delavnem programu. Predsednik poslanske zbornice Pattai in ministerski predsednik baron Bienerth sta naglašala potrebo, da reši proračunski odsek še v januariju italijansko fakultetno predlogo, preden prične odsek proračunsko posvetovanje. Posl. Conci je krepko podpiral ta predlog. Več poslancev se je izjavilo za predlog predsednika, da se po jutršnji vladni izjavi prične s prvim čitanjem proračuna. Zastopniki Čehov, nemških radikalcev, Malorusov in Jugoslovanov so izjavili, da prepuščajo sklepanje o tem svojim klubom.

Gospodska zbornica. — Gospodarska komisija.

DUNAJ 16. Danes je bilo obelodanjeno drugo poročilo gospodarske komisije gospodske zbornice o sklepu poslanske zbornice glede zakona o prepovedi ponočnega dela žensk v industrijalnih obratih. Poročilo, ki je je sestavil član gospodske zbornice Exner, pravi, da je komisija z veliko večino sklenila določiti, da stopi zakon v veljavo z dnem 1. januarija 1912.

Nasilstva brez konca in kraja na Koroškem.

Zadnje čase smo se opetovano pečali z grozodejstvi, ki jih uganja propala nemška sodiga s Slovenci na Koroškem. Višek pa je vsekako dosežen z najnovejšim odlokom, ki ga je izdal deželni šolski svet celovškemu škofijskemu ordinarijatu in ki se glasi:

„Pritožbe, ki so prihajale vsled poučevanja veronauka v izključno slovenskem jeziku na nemških šolah v jezikovno mešanih krajih, so dale povod, da je naprosil deželni šolski svet z dne 16. septembra 1907, št. 4296, ordinarijat, da naj isti na katehete vpliva, da se imajo postave držati. Kaka navodila so kateheti dobili, to deželnemu šolskemu svetu ni znano; dejstvo pa le, da običajne pritožbe niso prenehale, ampak so ponovno v deželnem zboru na razgovor prišle, kjer se je povdarjalo, da dela poučevanje veronauka v slovenskem jeziku nemškim otrokom težave, če ga že ravno ne prepreči. Treba je torej na to delati, da se podučuje tudi veronauk v tistem jeziku, kakor drugi predmeti (namreč v nemškem).

Vsled sklepa deželnega zbora z dne 18. februarja 1910 je deželni šolski svet dognal, da se v tridesetih šolah z nemškim učnim jezikom v jezikovno mešanih krajih podučuje veronauk nemško, v dvajsetih nemško in slovensko in v osmih samo slovensko. Zato zahteva deželni šolski svet sledeče:

Slovenske otroke naj se v prvem razredu v veronauku kolikor mogoče nemško podučuje in naj se katehet slovenščine samo kot pomožnega jezika poslužuje, v drugem razredu naj nemški jezik prevladuje in naj se katehet slovenščine samo izjemoma poslužuje; od tretjega razreda naprej naj bo veronauk samo nemški. Tem predlogom primerno naj se tudi knjige za veronauk v šolo vpeljejo. Prečastiti ordinarijat naj blagovoli tozadevna navodila izdati in jih semkaj naznaniti."

In ta ferman, ki bi bil delal vso čast kakemu turškemu paši Abdul-Hamidove ere, je podpisal deželni predsednik baron Hein! Glede drugih predmetov so že iztisnili slovenščino popolnoma iz šol. Sedaj bi hoteli izriniti še zadnji sled slovenščine, v kateri se je predaval dosedaj krščanski nauk.

To naj bi bila nemška kultura!

Gospodarski položaj v Srbiji.

Pod tem naslovom priobčuje „Agramer Tagblatt" sledeči članek:

Pred nekaj leti, ko je med Avstro-Ogrsko in Srbijo ravno izbruhnil trgovinsko-politični konflikt, je imel neki sotrudnik našega lista v Belemgradu razgovor z Nikolo Pašićem, ki je bil takrat (začetkom januvarja 1909) ministerski predsednik. Pašić je tedaj izjavil, da je samo ob sebi umevno, da si on — kakor oficijelni funkcijonar — mora prizadevati, da bi prišlo do trgovinske pogodbe. Kakor srbski patrijot pa bi po svojem globokem notranjem prepričanju skoro želel, *da ne pride do trg. pogodbe z Avstrijo*. Srbija bi v tem slučaju sicer res stala pred kritičnimi leti, vendar so nje naravne moči tako velike, da bi se v deželi razvila lastna industrija in da bi Srbija našla za svoje proizvode nova tržišča — iz kratka: da bi se *osvobodila iz dosedanje gospodarske odvisnosti od Avstrije!*

Pašićeve besede so napravile takrat utis nekakega bahaštva, in zdelo se je, da jim je bil namen, da bi uplivale na avstro-ogrske pogajalce. Gospodarski razvoj Srbije v letih trgovskega konflikta z Avstro-Ogrsko pa dokazuje, da je Pašić tedaj govoril resnico in da smo bili v Avstro-Ogrski slabo informirani, ko smo mislili, da mora Srbija propasti, ako ne sklene trg. pogodbe z nami. Danes stojé stvari tako, da si je Srbija res pridobila nova tržišča in da se je gospodarski emancipirala od nas. Ne le, da trg. pogodba z Avstrijo danes za Srbijo ni več nikako življenisko vprašanje, temveč smo mi, ki moramo želeti trg. pogodbe s Srbijo, in to z ozirom na draginjo mesa in slabi položaj naše industrije, **ki jo je industrija iz Nemčije skoro popolnoma izrinila iz Srbije.** Tako se pokazuje, da je bila avstro-ogrska trgovska politika napram Srbiji *popolnoma zgrešena*, in to tembolj, ker je brez dvoma v tesni notranji zvezi s politiko grofa Aehrenthala.

V dokaz o izrednem razvoju Srbije od izbruha trgovsko političnega konflikta z Avstro-Ogrsko naj navedemo le leto 1909. Skupna vnanja trgovina Srbije je poskočila od 1533 milijonov dinarov na 166·5 milijonov dinarov. Srbija je kljubu brezpogodbenemu stanju z Avstro-Ogrsko izvozila leta 1909 za svoto 92·9 milijonov dinarov, to je, najvišjo dosedaj doseženo svoto. Znatno je povišan uvoz iz Nemčije. Sam nemški konzul v Belemgradu pravi v svojem poročilu, *da je Nemčija sedaj na prvem mestu med uvoznimi državami!!* Za te vrste političnih uspehov nima birokrat Aehrenthal seveda nikakega razumevanja. On se veseli „nibelinske zvestobe" in blesteče brambe, ki nas tiho, a odločno izriva iz Srbije. Tako zelo, da beligrajski listi dobivajo *papir iz Nemčije* in nemška papirna centrala je beligrajskim listom obljubila, da jim bo — ko stopi v moč trg. pogodba z Avstrijo — ona na vsak način dobavljala papir za 2% ceneje, nego vsaka avstrijska tovarna. To je sicer umazana konkurenca — ali med „nibelungi" se to ne gleda tako natančno!

Interesanten je pogled na srbske finance. Naravno je, da je aneksijska perijoda naložila ne le velika finančna bremena, temveč zaustavila tudi trgovino in promet. Kljubu temu so se državni dohodki Srbije dvignili takoj, ko je bila premagana aneksijska kriza in so bili celo večji nego leta 1908., tako, da je bil manjši dohodek prvih treh mesecev bogato pokrit. Monopol na tobak, sol, petrolej, užigalice in dohodki iz kolkov izkazujejo 1,517.316 dinarov več dohodkov. Dohodki direktnih davkov so v aneksijskem letu 1909 znašali 34,241.674 dinarov, to je 11,284.033 dinarov **več**, nego leta 1908, *kar mora imeti za predpogoj nezaslišano gospodarsko povzdigo*. Ta ugodni položaj Srbije se izraža tudi *v padanju državnega dolga*, ki se je leta 1909 zmanjšal na rednih odplačilih za 3,258.000 dinarov.

PODLISTEK.

Stara dojilja.

Napisal **M. Bolucki.** - Poslovenil **Ratiški.**

„Da, obžalujem, gospica, obžalujem ga," hitela je starka, razžalostena nad očitanjem njenim: hudo mi je, da se brez potrebe žalostite."

„In se tam, Kasija, še bolj vznemirja. Idite jutri k njemu in vprašajte, kaj mu je. Še predno greste po kruh. Toda, ne smete pozabiti!"

„Ne pozabim, ne," jo je mirila starka, čeprav je ona sama še bolj potrebovala miru. Pri vsakem pogledu na svojo ljubljenko se ji je trgalo srce pri misli, kaj bo vse trpela, ko izve resnico. Mučila se je, da jo pripravi na to.

Za dan, ali dva bi se dalo prikriti; mogla bi reči, da je bolan, da ima mnogo posla, ali naposled bo treba vendar povedati golo resnico. In kaj se torej takrat zgodi ž njo? Samo te misli se je ustrašila Kasija. Vso noč ni zatisnila očesa. Vedno je premišljevala, kako bi se tega rešila, a ni se ničesar domislila. Šele v jutranji molitvi pri besedah: „in odpusti nam naše dolge," se je spomnila nečesa; pojde namreč k njemu in ga poprosi, da naj ne onesreči njene gospice. Tega jej ni bilo lahko storiti, a drugega izhoda ni bilo: tikalo se je sreče, in največ njene drage rejenke, in ni smela odlašati ter se obotavljati.

Zjutraj je natihem odšla zdoma, šla v cerkev in tam vroče molila, kakor še nikdar v svojem življenju. Mnogo si je obetala od tega, ko mu pove, kaj je vse storila gospica za njega (zato je šla tudi s trdno odločnostjo, da izda Ljucinkino skrivnost, čeprav ji je to prepovedala.) Moral bi biti brez srca, če bi ga to ne ganilo. Ko bi se le enkrat vrnil k njej, kadar bi se oženil; čeprav tudi ne bi bil zaljubljen, sprevidel bi, kak angelj je ona. Kako je dobra in čedna. Tako je premišljevala starka, in polna veselih nad je šla k Hipolitu. Ni ga našla več doma. Služkinja ji je rekla, da je malo preje odšel na kolodvor, ker gre domov po potrebne listine za ženitev. Kasija ni bila pripravljena na to vest in bleda kakor zid ni mogla nič spregovoriti. Še le, ko ji je služkinja rekla, da morda še najde Hipolita na kolodvoru, ker je še dolgo časa do odhoda vlaka — je revica prišla k sebi; svobodnejše je zadihala in odhitela je na kolodvor. Blagajna še ni bila odprta in gospod Hipolit se je zamišljeno sprehajal po kolodvoru. Kasija se mu je približala in mu zastavila pot z vznemirjenim, suhim glasom:

„Moj naklon!"

Vzdignil je glavo.

„Kaj, Kasija!" je rekla in se zdrznila. „Kaj delate tu?"

Ona ni mislila odgovoriti na to vprašanje, ker v njeni duši je vse vrelo in kipelo in ni vedela, kaj naj počne.

Naposled je spregovorila in pogledala ga je temnim pogledom:

„Ali se spodobi tako vedenje?"

„Kaj mislite?" se je začudil in ni razumel, o čem govori.

„Tega ni zaslužila moja gospica, da se ji ne zahvalite po izpitu."

„Sinoči nisem mogel, in danes, kakor vidite — odhajam."

Ni pazila na to opravičitev, temveč je nadaljevala:

„A komu ste vi, gospod doktor, dolžni zahvalo, da ste postali svoj mož? Kdo vam je dajal denar za knjige, za izpit, za vse?"

„Kaj vi veste to?" se je začudil on.

„Kako ne bi vedela, saj sem jaz nosila na pošto."

„Kaj pravite?" je vskliknil. „To je bila torej vaša Ljucinka, in ne ona... A, to je grozno, čudno!"

S temi besedami je mislil na svojo nevesto — vdovico, ker jo je še sinoči prosil, naj mu prizna, da je ona tajna dobrotnica, ki mu je pomagala na vseučilišču, in ona je potrdila s tako skromnostjo, da bi prisegel, da govori resnico, in sedaj...

Ni vedel, komu bi veroval. (Pride še.)

Interesantno je tudi, da je na velikem posojilu, ki je je Srbija najela leta 1909 sodelovala berolinska trgovska družba z eno četrtino! Mej tem torej, ko je naš dragi zaveznik, Nemčija, držal nad nami svojo bliščečo brambo, je ob enem (kakor kažejo uradni podatki) dal svoje blagajne na razpolago našemu — nasprotniku!! Nibelunška zvestoba! Značilno za praktično metodo, kakor zna Nemčija gospodarski osvojevati, je tudi zavarovalna stroka. Mej tem, ko delajo v Srbiji avstro-ogrske, ruske, angležke in amerikanske družbe, ni zastopana nobena nemška družba. Zato pa delajo srbske zavarovalne družbe z nemškim denarjem, tako n. pr. beligrajska zadruga s podporo monakovske „Rückversicherungsgesellschaft". Da je nemška metoda zelo prefrigana, to je razvidno iz tega, da tuje družbe napravljajo vsaka za kak milijon novih pogodeb na leto, domače družbe pa, ki delajo večinoma z nemškim denarjem, pa po dva milijona dinarov. Nibelungi se razumejo na zvestobo!! Ker ima „Zadruga" 16 in „Srbija" 6 milijonov dinarov imetja, si moremo napraviti sliko, *s kako znatnimi zneski je Nemčija interesirana v Srbiji!!*

Nezakonitosti in nasilja na Koperščini.

(Dopis).

Kakor povsod, kjer-koli imajo naši zagriženi sovražniki moč v rokah, nas tudi tu v Kopru skušajo slepariti na vse možne načine. Pripetila sta se v Kopru n. pr. nastopna dva nezaslišana slučaja od strani enega slavnih števnih komisarjev. Visokošolec Komarek (tako vsaj ljudstvo govori, da se piše) je prišel v hišo nekega c. kr. državnega uslužbenca ter močno zavednega Slovenca, kjer je zahteval od soproge dotičnega Slovenca podatke v laškem jeziku. Ko mu je žena velela, da naj gre k njenemu možu, ali naj pride, ko bo mož doma — je jel ta veliki Italijan s slovanskim imenom vpiti, kakor da je pobesnel, ter groziti, pa pride popoludne z orožniki v hišo. Pametna in srčna žena pa se ni dala prestrašiti po grožnjah tega — gospoda, marveč je velela, naj — le pridejo! Orožnikov pa le ni hotelo biti. Pri drugi družini je komisar istotako v odsotnosti moža žugal ženi z globo 200 kron, ako mu ne poda podatkov! Ali tudi tu je drzni falzifikator moral oditi praznih rok in povrhu še čuti od gospe, da mi nismo več ščavi prodani, kakor misli on! Vsa čast takima zavednima Slovenkama! Koliko takih slučajev pa ostajajo skriti pri nezavednih! Vidite, na kak način vsiljujejo laški jezik Slovencem!

Pri drugih družinah je komisar — lagal, da občevalni jezik je italijanski v vsaki družini, kjer je več nego polovica Italijanov! Ako pa je enako število Slovencev in Italijanov, da odloča c. kr. glavarstvo, kateri občevalni jezik je v dotični družini. Trdil je nadalje, da ima ukaz od c. kr. okr. glavarstva za tako postopanje! Nasproti temu pa vpisujejo v pomjanski občini občevalni jezik **po stranki, h kateri dotičnik pripada.** Vprašujejo namreč, h kateri stranki pripadajo: **ali k „istrijanski", ali k „hrvatski!"** Ako se glasi odgovor: „istrijanski", zapisujejo družino za laško!!

Opozarjamo politično oblast na te nezakonitosti!

V Kopru popisujejo na prav lep način. „Komisarji" imajo namreč knjižico, v katero vpisujejo vse podatke, pole pa izpolnjujejo še-le doma, ali pa pišejo na polo s svinčnikom, ne da bi jo dali podpisati od najemnika stanovanja. Doma pišejo seveda karkoli in kakor hočejo. Itak nas je malo in še te bi nas radi pojedli.

Mi protestiramo najodločneje proti takemu načinu popisovanja in zahtevamo od c. kr. okrajnega glavarstva, naj da preiskati vse te krivično izpolnjene pole in videlo bo, da govorimo mi resnico. Vprašamo tem potom to slavno oblast, da-li je ona res dala ukaz, kakor je trdil gori omenjeni komisar, češ, da bo glede družin, v kateri je enako Slovencev in Italijanov, c. k. okrajno glavarstvo določalo občevalni jezik?! Potemtakem to ne bi bil več občevalni, ampak družinski jezik. Tega pa zakon ne pozna.

Za vasi, spadajoče pod kopersko občino, stavljamo popolno zaupanje in nado v rodoljubje in požrtvovalnost naših vrlih prvakov pri Pobegih, Čežarjih in Sv. Tomažu, gg. R. Pečariča, F. Vatovca in M. Bertoka, da bodo natančno pazili pri reviziji, na katero jih opozorimo pravočasno, koliko so jih in koliko niso vpisali gg. števni komisarji s slovenskim občevalnim jezikom. Vso pažnjo pa obrnite na Brtoke in Lazaret!

Dobro bi bilo, da si napravimo narodni kataster vseh Slovencev; v ta namen moramo že danes začeti s popisovanjem samih sebe!

Glede Škofij, Božičev in vseh bližnjih slovenskih vasi prosimo pa tamkajšnje rodoljube, naj sami prevzamejo vso pažnjo in zasebno kontrolo, koliko Slovencev ima miljska občina.

Tudi glede pomjanske občine upamo, da tamkajšnji rodoljubje (v prvi vrsti častna duhovščina) obrnejo vso pažnjo na maloštevilno občinsko laško kamoro.

Opozarjamo posebno, da pole, ki niso izpolnjene s črnilom in podpisane od imetnika stanovanja, niso veljavne. Slovenci v laških občinah! Pozor pred sleparji ter javite vse slučaje nezakonitosti posojilnici v Kopru!

Ljudsko štetje.

Trganje naznanilnic nadaljuje.

V ul. del Olmo št. 12 je stranka Ana Kovač izpopolnila števno polo slovenski; prišel pa je nekdo, ki je po njej izpolnjeno polo jednostavno raztrgal in napisal drugo seveda z italijanskim občevalnim jezikom. Ravno v isti hiši je prišel k M. Sornigu na tak način nek človek, ki je hotel storiti ravno isto, kar se mu pa ni posrečilo, marveč ga je Sornig pošteno odpravil.

Železniški sprevodniki.

Prejeli smo: Mnogo železniških sprevodnikov se je z vso svojo rodbino zapisalo za Nemce, da-si so večinoma Slovenci. Navedel bi lahko tukaj več slučajev; no, za sedaj naj zadostujeta samo dva. Nadsprevodnik Fran Cerar, znan iz afere v Kanalu, rojen v okolici Celja, njegova soproga, slovenska Korošica iz Volčjega potoka, Blaž Krempuš sprevodnik tudi okoličan Celja in njegova soproga iz okolice Ljubljane so vsi z vso družino vred zapisani za Nemce, akoravno Blaž n. pr. niti ne zna nemški in bi mu jaz sedaj nujno svetoval, naj se hitro nauči vsaj nekoliko nemški, da ne bo svojim Nemcem — sramote delal. Ne bi omenjal teh stvari drobneje, da se ni ravno prvi tu imenovanih, leta 1907, zatekel k slovenskemu drž. poslancu, da bi storil kake korake, da bi on — Cerar — dobil šaržo nadsprevodnika, ki jo nosi sedaj. Da, da zvestoba do svojega naroda in hvaležnost do svojih dobrotnikov sta lepi stvari, ali pri vsakomur nista doma.

In zopet — Seemann!

Neki uslužbenec državne železnice se je ponudil, da bo izpolnjeval naznanilnice železničarjem, stanujočim v personalnih hišah in je prosil v to svrho upravitelja gorimenovanih h š za dovoljenje, da bi to delo smel upravljati v tam nahajajoči se čitalnici. G. upravitelj je bil takoj pripravljen dati ta prostor na razpolago, toda posegla je vmes vis maior v osebi preznanega gosp. Seemana, ki je to odločno prepovedal. Zakaj je to storil, tega ni treba dalje razlagati.

Je-li je to res?

Gosp. Ivan Dekleva, poštni uslužbenec, stanujoč v ul. Boschetto št. 14 III. nadstr. pripoveduje da je prišel 16. t. m. revizor ljudskega štetja ter ga prepričeval, da je njegov občevalni jezik, kjer služi, italijanski. Ker je pa gosp. Dekleva te njegove argumente temeljito ovrgel in si revizor ni znal drugače pomagati, je žugal s tem, da je pri magistratnem uradu za ljudsko štetje nalašč nameščen poštni uradnik, ki bo nadzoroval, kako so poštni uslužbenci vpisali občevalni jezik! Dekleva pa je odgovoril, da — ako je to tudi res — je dotični poštni uradnik le v svojih svobodnih urah v magistratni službi; torej v tem slučaju je dotičnik njemu le privatna oseba, ne pa njegov predstojnik, ki bi tudi kakor tak ne imel nobene pravice, vmešavati se v njegove osebne stvari. Ko je slednjič magistratovce uvidel, da tu ne opravi nič, si je dal pokazati dekret c. k. poštnega ravnateljstva, s katerim je bila g. Deklevi podeljena služba, ter je istega zabeležii v opombe naznanilnice, ter odšel.

* * *

Gosp. Kranjc je šel na prošnjo hišne gospodinje v Kjadin (sv. Alojzij) št. 530 k stanovalcu Ramiro Menegato, da mu odvzame svojo naznanilnico. Ta slednji je bil namreč vse stanovalce popisal za Italjane. Upravitelj „Narodnega doma" je moral namreč na prošnjo lastnice hiše pri stanovalcih na njih izrecno zahtevo popraviti, oziroma popolnoma predelati naznanilnice, ker niso odgovarjale resnici. Tudi naznanilnica Menegato ni bila pravilno izpolnjena.

V ta namen je g. Kranjc šel k njemu po novo naznanilnico.

Pri tej priliki je Menegato vprašal Kranjca, če tudi on dobi plačilo kakor je bilo njemu obljubljeno, namreč K 10 za vsacih 10 družin? — Žal, da Menegato ni povedal, kdo mu je obljubil onih 10 kron?

Italijansko nasilje radi ljudskega štetja

je moralo pretrpeti dekle Ivanka Babuder v službi pri družini Sesich, ulica Gatteri št. 23. Ta Sesich jo je kar po sili vpisal v naznanilnico za Italijanko. Dekle je odločno zahtevalo, da jej vpiše slovenski občevalni jezik. Ali brezvspešno. Zapisali so jo za Italijanko, rekši, da ona vedno žnjimi italilansko govori.

Ravno tako se je pripetilo dekletu, ki služi v ulici Ugo Foscolo štev. 40 I. nadstropje pri družini, ki je ravno tako slovanske krvi kakor njih poštena služkinja. To dekle je najostreje protestiralo proti takemu nasilju in zahtevalo. da jo vpišejo za Slovenko. To je te gospodarje tako razjezilo da so jo psovali in zaničevali, in da je dekle takoj odpovedalo službo.

Žalosten slučaj narodne zavednosti.

Radi dopisa s Proseka, priobčenega v nedeljski številki „Edinosti", nas prosi g. Štefan Lukša, čevljarski mojster na Proseku, da priobčimo ta-le odgovor:

Kar je rečeno v omenjenem dopisu na mojo škodo, ne odgovarja resnici. Drzna izmišljotina je, da bi bil jaz svojim delavcem, trdim Kraševcem, iz občine komenske, zapisal italijanski občevalni jezik. Oni dopis je pisal nekdo, ki se je hotel nad mano maščevati in mi škoditi v moji obrti.

Zdravnik, ki bi rad — razbijal glave!

Pred nekoliko dnevi smo sporočili na tem mestu, kako je hotel zdravnik dr. Veronese zalučati svoji kuharici čašo v glavo, ker je hotela vedeti, kako so jej občevalni jezik vpisali v polo. Ozirom na to poročilo smo prejeli nastopno ljubko pisemce:

„Alla Redazione
dell' „Edinost"
Trieste.

Un mio cliente m' informò, che l' Edinost portò la notizia, che io licenziai la mia cuoca, perchè questa volle essere qualificata come slava nel ruolo anagrafico, di più che nella mia ira minacciai di gettarle un bicchiere sulla testa. Godo confermare l' esattezza della seconda parte della notizia, però ci tengo a far sapere a cotesta Redazione, che mi trattenni dal rompere il bicchiere sulla testa della cuoca, perchè venni a tempo alla consapevolezza, che mi sarei sforzato contro un' innocente. Le espressioni che quasi mi avevano fatto perdere il lume della ragione furono le seguenti: che Trieste sarebbe affamata se non ci fossero gli slavi, di più che Trieste fu slava e tornerà slava. — Quella povera idiota non fece che ripetere le parole che infami sobbillatori le avevano sussurrato nell' orecchio; se quei sobbillatori mi fossero stati innanzi in quel momento, sarei stato felice di poter rintuzzare la loro brutale vigliacca sfacciataggine non con uno, ma con dieci bicchieri.

Dr. Veronese.

Trieste, 15 Gennajo 1911."

Po slovenski slove to pisemce:

Neki moj klijent me je obvestil, da je „Edinost" prinesla notico, da sem odpustil svojo kuharico, ker je hotela biti kvalificirana kakor Slovenka v popisni poli, ter da sem jej v svoji jezi hotel celo vreči čašo v glavo. **Uživam na tem,** da morem potrditi resničnost druzega dela notice. Smatram pa za potrebno, da priobčim temu uredništvu, **da me je zadržalo od tega, da nisem razbil čaše na glavi kuharice,** le to, da sem se zavedel o pravem času, da bi se iznesel nad nedolžno. Izjave, ki bi bile kmalo provzročile, da bi bil izgubil luč razsodnosti, so bile sledeče: Trst da bi trpel lakote, ako bi ne bilo Slovanov, še več: Trst da je bil in da bo zopet slovenski. Tista uboga idijotka ni storila druzega, nego da je ponovila besede, ki so jih jej govorili na ušesa infamni podpihovalci. Ako bi mi bili ti hujskači blizo v tistem trenotku, **bi bil srečen, ako bi jim njihovo brutalno podlost in nesramnost mogel izbiti ne z eno, marveč z desetimi čašami!**

Dr. Veronese.

Ali ni ljubko to? Ali ni mož s tem razkritjem svoje lepe duše vnovič ovekovečil staroslavne 2000-letne latinske kulture?! Pa še zdravnik je to, ki bi hotel nazore druzih — pa naj so tudi stokrat krivi —, le, ker njemu ne ugajajo, pobijati s čašami po glavah?!! Taka argumentacija sicer ni v navadi pri civiliziranih ljudeh, ali mi snemljemo vseeno klobuk v pobožnem strahu pred tako italijansko kulturo in kličemo: slava taki kulturi, večna, nevenljiva slava! V ilustracijo etične višine, na kateri stoji italijanstvo Trsta, konstatujemo še, da je avtor gornjega pisma sodni izvedenec in aspirant na vodstvo mestne bolnišnice. Res — človekoljubnejega voditelja ne bi mogla dobiti naša bolnišnica!! Končno moramo seveda najtopleje priporočiti p. n. klijenteli tega zdravnika — s čašo v roki!

Dvojna mera Nemcev.

Kakor znano, zavzemajo tržaški Nemci v Trstu povsem pravilno stališče, da je pod „občevalnim jezikom" razumeti materini jezik, oziroma narodnost. To stališče zavzemajo Nemci v Trstu, ker jim to tako kaže. Ne tako na Koroškem, Štajerskem itd. Tam je to seveda drugače. Tako so n. pr. komisarji v celovški okolici vpraševali ljudi, kako govorijo na pošti in v katerem jeziku zahtevajo na železnici vozni listek. Ker so na pošti Nemci, ki ne znajo slovenski in ker na Koroškem zapirajo Slovenca, ki zahteva vozni listek v slovenskem jeziku, so ljudje seveda odgovarjali na vsa ta vprašanja: n e m š k i! Na podlagi tega so bili vpisani tudi za Nemce!

Na Dunaju so revizorji kar popravljali, če so posamezni gospodarji vpisali češke služkinje za Čehinje, črtali češki in navajali nemški občevalni jezik, češ, da občevalni jezik ni materini jezik!

„Občevalni jezik".

Ko je državni zbor sklenil pozvati vlado, da ima pri letošnjem ljudskem štetju uvesti na mesto rubrike „občevalni jezik", narodnost, se je vlada izgovarjala, da se ne more ozirati na ta sklep, ker bi pri avstrijskih razmerah bilo dostikrat težko določiti narodnost posameznega individuva. Kakor pa kažejo dosedanji uspehi letošnjega ljudskega štetja, je baš „občevalni jezik" popolnoma pomešal pojme.

Nekateri italijanski in nemški gospodarji so bili toliko pošteni, da so za svoje slovenske, ali češke služkinje vpisali slovenščino oziroma češčino kakor občevalni jezik. Nekateri revizorji pa so se postavili na stališče, da pod „občevalnim jezikom" ni razumeti „narodnosti", oziroma „materinega jezika". Dobro! A kateri občevalni jezik naj potem navede oni, ki, kakor imamo baš v Trstu na tisoče slučajev, govori vsak dan po tri, štiri jezike? Tu so vsaki vladajoči narodnosti na stežaj odprta vrata za razna nasilstva, kakor opažamo to dan na dan v Trstu. Kaj treba razumeti pod „občevalnim jezikom", je dokazal odstopivši minister Haerdtl, ki je v tem oziru gotovo bolj kompetenten, nego kak — pritepen revizor!

O prepotencah raznih komisarjev

in takih ljudi, ki se izdajajo za magistratne štetvene komisarje, se nam poroča od vseh strani mesta. Seveda vseh teh pritožb ne moremo objaviti. Opozarjamo pa naše ljudi, naj bodo te dni previdni. Naj od vsakega, ki bi se predstavil za komisarja, oziroma revizorja, zahtevajo, da se legitimira in naj govore ž njimi le slovenski; a če vas „komisarji" ne bodo razumeli, je to njihova skrb; pred vsem pa naj naši ljudje ne podpisujejo ničesar več. Pri tem naj se ne vstrašijo ne groženj z globami, ne drugačnih žuganj. Pač pa naj se vsak slučaj prepotence naznani v našem centralnem uradu v „Slovanski čitalnici".

Dunaj — Trst.

Na Dunaju je bila izvršena revizija naznanilnic za ljudsko štetje v dveh dneh. Danes začne revizija v Trstu. Da vidimo, koliko časa bo trajala revizija v Trstu! V dveh dneh patroni, ki jih je magistrat najel v ta namen, tega dela gotovo ne izvrše!

Veseli se, mati Germanija.

Prejeli smo: Med onimi, ki bodo pomnoževali število tržaških Nemcev, se posebno odlikujejo nekateri državni železničarji. Tu sta n. pr. neki K o l b l in E r ž e n, ki sta doma tam nekje od Kamnika. — Oba ta dva sta se naučila nemški brzkone šele pri vojakih, sedaj pa figurirata v števnih polah za Nemca. Potem je neki R u s, ki je tudi vratar v železničarskih hišah. Ta je dobil celo en svoboden dan, da je mogel fabricirati še druge Nemce. Izuzemši enega, ki mu je v rubriki občevalni jezik prečrtal nemški in zapisal slovenski, so slovenski železničarji mirno dopustili, da se jih je vpisalo za Nemce.

Imam potem še enega, o katerem mi se je zdelo skoro nemogoče, da bi se bil vpisal za Nemca. To je skladiščni mojster na kolodvoru pri sv. Andreju, Travisan, ki niti ne zna nemški!

Bismarckova družba je lahko ponosna na take Nemce!

Tudi nekateri socijalni demokratje v železničarskih hišah so se vpisali za Nemce. In vendar pravijo, da so — slovenski socijalni demokratje!

Dnevne novice.

Načelnikom poljskega kluba bo izvoljen, kakor poroča „Poljska korespondenca", posl. Stwiertnia, a njegovim namestnikom dr. Ptas.

Mladočehi so izdali okrožnico, v kateri pravijo, da Čehi nekoliko odnehajo od svoje opozicijonalne taktike, ako nova vlada stopi iz pasivitete napram dogodkom na Češkem. Češki poslanci nočejo zavzeti današnji glede novega kabineta nobenega stališča. Počakati hočejo na program novega ministerstva in po tem uravnati svoje postopanje.

Kakor se vidi, ni več pri Čehih onega opozicijonajnega duha, kakor smo ga videli še pred kratkim. To dokazuje tudi ona hladnost in rezerviranost, s katero so Čehi vsprejeli novo ministerstvo, kar je bilo močno opaziti tudi pri Jugoslovanih. Seveda je v sedanjih razmerah težko verjetno, da bi Čehi stopili v vladno večino, dasiravno vlada krvavo potrebuje njihovih glasov.

Dunajski socijalni demokratje sklicujejo za te dni veliko število protestnih shodov, ker je komisija gospodske zbornice odložila razpravo o zakonu, ki prepoveduje nočno delo žensk. Imajo pač srce ti baroni iz gospodske zbornice za ljudstvo! Skrajni čas je že, da bi se odpravila ta srednjeveška institucija, ki samo zavira moderni razvoj in napredek.

Sklicanje finskega deželnega zbora. Iz Carskega Sela javljajo, da je objavljen carjev ukaz, s katerim se nalaga finskemu guvernerju, da skliče sabor za dne 14. februarija.

Kriza v srbskem ministerstvu. — Iz Belegagrada: Izjalovila so se ponovna pogajanja med obema frakcijama radikalne stranke glede preosnove ministerstva. — Dalnja pogajanja so odložena na nedoločen čas.

Nemški katoliški shod. Iz Berolina: Nemški katoliški shod za leto 1911 se bo vršil od 6. do 10. avgusta v Mogunciji.

Čehov v **Budimpešti** je 9000 in imajo štiri društva: Besedo, Sokola, Osveto in Česko slovanski delnicky spolek. Slovaki so posebej organizirani.

Štirje ruski dreadnoughti, ki jih sedaj gradijo v Kronstadtu, bodo imeli 23 tisoč ton in bodo dolgi 150 m.

Nova revolucija v Meksiku. Iz New-Yorka javljajo, da je v Meksiku zopet izbruknila revolucija. Prišlo je že do spopadov med vladnimi četami in ustaši.

Velik dar varšavski poljski šoli. Iz Varšave javljajo: Veleposestnik Kožuhowski je daroval varšavski poljski šoli svoto 300.000 rubljev, toda pod pogojem, da v slučaju, da bi se na tej šoli ne poučevalo poljski, ima ta svota pripasti poljski akademiji znanosti in umetnosti.

Kardinalski kolegij. Dunajski „Vaterland“ piše, da najnoveja prošnja dunajskega nuncija Granita di Belmonte za odpust iz službe, dokazuje, da namerava papež Pij X. odpraviti tako imenovano preskrbovanje visokih cerkvenih dostojanstvenikov s kardinalskimi mesti. Papež je odpravil dosedanjo navado, po kateri nunciji prvega reda, (a to so diplomatski zastopniki sv. Stolice v katoliških deželah) v nekoliko letih postajajo kardinali. Bila je tudi navada, da so redovi imeli svoje zastopnike v kardinalskem kolegiju, ali v zadnjem času niso ni Dominikanci ni jezuitje dobili več svojega zastopnika.

Ker je nedavno umrl kardinal Segna, je sedaj v kardinalskem kolegiju izpraznjeno dvajset kardinalskih mest. V Rimu biva 21 kardinalov, ki pomagajo papežu pri upravi cerkve. Od teh so mnogi bolehni, ali pa zelo stari. Dva imata že nad 80 let, sedem jih je staro 70 let. Sedaj je skupno 50 kardinalov. Od teh je 11 inozemcev in 29 Italijanov.

Mednarodna razstava v Carigradu. Dunajska „Sonn. Montags-Zeitung“ je zvedela, da je turška vlada zaupno obvestila avstrijsko trgovinsko ministerstvo, da namerava prirediti prihodnje leto v Carigradu veliko mednarodno razstavo. Avstrijsko ministerstvo hoče baje od svoje strani na vse možne načine ta načrt podpirati. O stvari se bo posvetoval industrijalni svet na svoji prihodnji seji.

Domače vesti.

Petdesetletnica „Slovanske Čitalnice“. „Slovanska Čitalnica“ praznuje letos petdesetletnico svojega obstanka. Kakor prva slavnostna prireditev se vrši dne 1. februarja t. l. v veliki dvorani „Narodnega doma“ ples, na katerega že danes opozarjamo slavno občinstvo.

Nevročljive poštne pošiljatve. C. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo nam je doposlalo seznam priporočenih in navadnih poštnih pošiljatev, ki so bile meseca decembra 1910 v oddelku za nevročljive poštne pošiljatve odprte in ki jim odpošiljatelji niso znani.

Veliki planinski ples. Vse tekmuje med sabo, da izpade II. veliki planinski ples čim častneje in lahko trdimo, da bo ta ples jedna najlepših letošnjih prireditev naših narodnih društev.

Pri vsem tem delu pa niso zaostale tudi to pot naše vrle tržaške narodne gospe in gospice. Ravnokar se združuje pod vodstvom g.e Zinke dr. Rybář-eve velik damski odbor, ki prevzame vso oskrb po planinskih kočah, ki se bodo dvigale ta večer po dolinah in vrhovih planinskega sveta v tržaškem „Nar. domu“.

Da bodo pa koče preskrbljene z izbornim okrepčilom in živilom, zato nam jamčijv vrle planinke, v katerih spretnih in marljivih rokah bo vse vodstvo planinskih koč na priljubljenem planinskem večeru, na *II. velikem planinskem plesu dne 11. februvarja.*

Umrla je včeraj zjutraj zasebnica Pittaco, ki je po prepiru z možem izpila strup v samomorilno svrho.

Tržaška mala kronika.

Mornar utonil. Fran Zelenković, mornar, star 55 let, uslužben na parniku Avstro-Amerikane „Ludovika“, ki je usidrana pri Sv. Andreju ob hangarju št. 69, je hotel včeraj ob 6. uri zjutraj na omenjeni parnik. Ker je bil pijan, se je opotekel in padel v morje. Ker ni bilo hitre pomoči je Zelenković utonil. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri sv. Juštu.

Koledar in vreme. Danes: Anton, pušč. — Jutri: Sv. Petra stol. v Rimu.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 4° Cels. — Vreme včeraj: jasno, burja.

Vremenska napoved za Primorsko: Večinoma jasno, semtertja megleno. Burja. Mrzlo.

Naše gledališče.

„JERNEJ TURAZER“.

Živimo zopet v predpustnih dneh. Že po tradiciji mora vživati vsakdo več zabave, nego v ostalih mesecih leta. Zabave dovolj! V mestu: kinematografi, orkestri, ples — zunaj mesta: harmonika in klarinet. In na gledališčnih odrih? — skoro same operete, burke, veseloigre, burleske itd. Bog ne daj uprizoriti kake žaloigre! — Pa če jo že uprizore, kako gledališče: mora biti zelo efektna, nadvse ganljiva. Cankar pravi: „Streljati, moriti se mora, kri mora teči“!

Režiser slovenskega tržaškega gledališča pa se je izpozabil zopet, da je po „Krasni Lidi“ vprizoril socijalno dramo „Jernej Turazer“ in zaklical javnosti: „Gledališče vam bodi predvsem vzgojevališče“ — in vprizoril je igro, gotov si moralnega in gmotnega vspeha. A motil se je. Dvorana je bila skoro prazna.

Vzrok bo deloma res silna tržaška burja; ali pičla udeležba je vendar pričala, da besede režiserja niso našle pravega odmeva. To je žalostno, ker ovaja, da se še ni spočelo pravo umevanje za socijalno dramo. Pri takih predstavah je treba misliti, čutiti, učiti se in to ne diši.

Režiser g. Leon Dragutinović pa je mož energije, požrtvovalen, ki se ne straši, ki odločno dela na to, da se naše gledališče dvigne umetniški. On dviga naše gledališče in si je lahko siguren najboljših uspehov — samo eno je potrebno: gledališče ne sme ostajati brez gledalcev.

„Jernej Turazer“ je bil temeljito naštudiran in osobje je rešilo (z malimi izjemami) svojo nalogo — res častno. „Jernej Turazer“ (g. Leon Dragutinovič), junak drame, je odprl vso svojo dušo in mi smo čutili z njim. Pokazal se je umetnika. On se uglobija v svojo vlogo, on trpi, čustvuje, se smeje in joče. Albini, njegovi ženi (g. Grmekovi) poklon in veliko priznanje. Vse naravno, nič prisiljenega.

Gospa Dragutinovićeva umeva psiho človeka v vsakem položaju. Gospica Mekindova je in ostane v prvi vrsti dobra naivka, česar v tej igri ni mogla pokazati. V g. Kavčiču, ki je nastopil prvikrat na našem odru in še to le v epizodni vlogi knjigovodje, je naše gledališče dobilo dobro akvizicijo. Njegov nastop je bil razveseljivo siguren in beseda mu je gladka in pravilno akcentirana.

Delavci, gospodje Ljubič, Požar, Zaletel in Vavpotič so rešili svoje vloge zelo dobro.

Gospod Bratina je nastopil vse drugače, nego v „Krasni Lidi“. — Tu je bilo marsikaj pretirano in prepatetično, dočim je v „Turazerju“ igral neprisiljeno. Izvrstno, samo za takega starca malo preveč mladeniških gest je bilo. Dobro pogojena je bila vloga Klepla. Ensemble je bil dober kakor malokedaj. Nič mučnih pavz, nič zadrege — vse je teklo gladko, da smo bili kaj zadovoljni. Samo temu bi se dalo oporekati, da so pesamičniki tu pa tam brez potrebe malo preveč silili v ospredje. Na sploh pa treba le hvaliti to predstavo. — Uprizarjanje socijalnih dram gotovo ni lahko. Ali zaslužno delo je to, ker iz takih dram zajema človek izobrazbo in si ustvarja nazore. Zato naj bi sledila večkrat podobna vprizoritev pred — obilno publiko! E.

* * *

V nedeljo ob 4. uri popoludne še enkrat in zadnjikrat v sezoni prekrasna delavska drama

„JERNEJ TURAZER“.

V nedeljo ob 8. uri zvečer slikovita, elegantna francoska burka

„HOTEL BRABANT“.

Vsebina te igre gre od komičnega zapletljaja do satire in najsmešnejših prizorov. Niti trenutek ne zapusti človeka najveselejše razpoloženje. Vsa burka je najprimernejša predpustna igra.

* * *

Galerijski sedeži so preurejeni in pritrjeni, da so udobnejši.

* * *

Sloveča japonska tragedkinja **Hanako** bo gostovala v našem gledališču dne 26. in 27. t. m., na kar že danes opozarjamo, z njo pride tudi ensamble, obstoječ iz najboljših japonskih igralcev.

* * *

Pevske vaje za ženski zbor dramatičnega društva bodo danes točno ob 8. uri zvečer.

TRŽAŠKA GLEDALIŠČA.

VERDI. Danes se zopet ponovi Puccinijeva opera „Manon Lescaut“.

POLIT. ROSSETTI. Cirkus.

EDEN. Nov jako zanimiv varijetetni program.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Kolo“ bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo dne 28. t. m. ob 2. uri popoludne v prostorih Trgov. izobraževalnega društva, ulica S. Francesco štev. 2.

DAROVI.

— Za „Rusjanov kamenček“ so nadalje darovali sledeči gg.:

po 5 kron: dr. Jos. Abram in dr. Just Pertot; po 3 krone: Josip Gorenjec in Ant. Sila; po 2 kroni: tobakarna Stanič, neimenovani profesor, Gino Pesso, Randič, Stiglič, Mikič, Križmančič & Breščak, Kjuder Alfonz, Kobleglavski, N. N., A. Kalister, F. Matejčič, Gracijan Stepančič, Štoka, dr. Dolenc; po 1 krono: Krizmančič Ivan, Cotič Rudolf, Blaž Madon, V. M., Maša Grom,

Odlikovana pekarna in sladščičarna

z zlato kolajno in križcem na mednarodni obrtni razstavi v Londonu leta 1909

Acquedotto 15 - Podruž. ul. Miramar 9

naznanja slavnemu občinstvu, da ima **trikrat na dan svež kruh.** Prodajalnica je tudi dobro preskrbljena z vsakovrstnimi biškoti posebno za čaj. Ima razna fina vina in likerje v buteljkah in fine desertne bombone. Sprejema naročila za vsakovrstne torte, krokate itd., kakor tudi vse predmete za speči. Ima tudi najfinejšo moko iz najboljših mlinov po najnižji ceni. Brezplačna postrežba na dom. — Priporoča se slavnemu občinstvu z odličn. spoštovanjem **Vinko Skerk : Trst**

Mnenje g. dra. Gyula Neumanna

ERNESZTHÁZA

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Ker sem rabil z najboljšim uspehom Vaše SERRAVALLOVO KINA - VINO Z ŽELEZOM (Vino di China Ferruginoso Serravallo) za malokrvne, nevrastenike in druge bolnike, ga lahko priporočam kar najtopleje.

ERNESZTHÁZA, 8. aprila 1909.

Dr. NEUMANN GYULA.

Češka vzajemna zavarov. na življenje

ZADRUŽNI ZAVOD

C. k. priv. Prve češke vzajemne zavarovalnice, ustanovljene l. 1827 v PRAGI (Lastna palača).

Najugodnejše življensko in rentno zavarovanje.

Moderni zavarovalni pogoji in specij. tarifi za ženske

Predno se odločite zavarovati se na življenje, zahtevajte v lastnem interesu pros ekt potom GLAVNEGA ZASTOPSTVA Češke vzajemne zavarovalnice na življenje

v Trstu, ul. Squero Nuovo 13

(nasproti glavne pošte).

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez vsake bolečine

Dr. J. Čermák : zobozdravnik : | **V. Tuscher** koncesij. zobni tehnik

... TRST ...

ulica della Caserma št. 13 II n

G. De Vecchi & L. Skerl

nasledniki A. FONDA

Trst, ulica del Bosco št. 17, Trst

zaloga • ovsa

klaje in otrobov.

SENO prve vrste po 7 K. Oves Ben po 17 K. Detelja po 7 50. Ogrski oves po 19 K. Otrobi „V“ po 15·50 K. — Po 100 kilogramov na malo za razprodajo

Razstava : pohištva

VEDNO V ZALOGI: moderne in gosposke spalne sobe in jedilnice iz amer. orehovine, hrastovine in mahagonije; pisalne mize in obešalniki za obleke. Prodaja po konkurenčnih cenah. **Via Madonna del Mare št. 6**

REZBARSKA DELAVNICA.

Simić & Co. - Trst

ul. S. Anastasio 8-10

OBAVLJA

Agenturske in komisijn. posle

Bavi se s prodajo kolonijalnega blaga in nakupom dež. pridelkov.

Nov buffet pri sv. Ivana

Luigi BRAIDOTTI

Via S. Cillino št. 1157 (Sv Ivanu) Trst

Izbor razne svinjine

n sira, kakor tudi piva, vina in likerjev s postrežbo kave. Se priporoča LASTNIK.

Odprto do ene popolnoči.

Na obroke! **JAKOB DUBINSKY** Na obroke

TRST — ulica dell' Olmo štev. 1, II. nadstropje — Trst

Velika izbera izgotovljenih oblek za gospode in manufakturnega blaga

ter moške in ženske suknje.

UGODNI POGOJI ZA PLAČILA NA OBROKE. Cene brez konkurence.

Prodajalna v Trstu, via Bar. vecchia 38

Čevljarska zadruga v Mirnu

pri Gorici

Prodajalnica čevljev v Trstu via Barriera vecchia 38

naznanja P. N. občinstvu v mestu in okolici, da ima vedno v svoji prodajalni VELIKO IZBERO vsakovrstnih čevljev za gospode, gospe in otroke. Dobi se tudi **močne čevlje za delavce in težake** vsake vrste in lastnega izdelka. *Sprejemajo se naročila po meri in tudi vsakovrst. poprave.*

Zadruga izdeluje čevlje tudi za c. kr. vojno armado v popolno zadovoljstvo.

Goljufija v blagu in izdelovanju je izključena.

Priporoča se torej slavnemu občinstvu in okolici v slučaju potrebe, da ne zamude priti v nje prodajalno.

Prodajalna v Trstu, via Bar. vecchia 38

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO

PO ZMERNIH CENAH

RAFAELE ITALIA

TRST - VIA MALCANTON - TRST

Trampuš Fran, Sluga, Jos. Šorn, Angel Martelanc, Goljevšček, dr. N., F. Cesar, Šepak, N. N., Šušteršič, Vrabec, Ivan Kokalj, dr. B., dr. R., Modic, Jos. Hočevar, Štefan Prelc, Marusič, Žagar, Mihelič, Grebenc, Prunk, Kalin, F. Godina, Golob, Novak, N. N., F. A., Cibic, Zorec, Hmelak, Iv. Keček, Vekoslav Sirk, dr. Slavik, A. Ferfolja, Pinter, N. N., Gulič in Germek; po 50 stot.: Pertot.

Za Ciril-Metodovo podružnico na Greti so nabrali pri zajčji večerji Hvalovi, Jež in Jerkić K 6·—.

— V spomin pokojnega Rusjana je daroval socijalist iz Rojana 2 K za tamošnjo podružnico sv. C. in M.

— Za škedenjsko podružnico CMD so darovali starešini pri sklepanju cerkvenega proračuna 8 K. — Srčna hvala!

— V pušici št. 40 v „Konsumnem društvu“ v Rojanu nabralo se je pri ljudskem štetju za tamošnjo podružnico K 36.

— Omizje v „Konsumnem društvu“ v Rojanu nabralo je za drugi kamen K 4·50.

— Denar se je naložil plodonosno v hranilnico „Trgovske zadruge“.

Vsem darovalcem, kakor tudi nabiralcem iskrena hvala.

Nar. del. organizacija.

Godbeni odsek NDO naznanja članom, da so naročena godala prispela in se že nahajajo v društvenih prostorih, ulica Montecchi št. 15. Pozivljamo člane godbenega odseka, da se redno in točno udeležujejo godbenih vaj, ki se vrše istotam vsak torek in četrtek točno ob 8. uri zvečer. Izvežbani godci dobro došli. Obenem opozarjamo one člane godbenega odseka, ki se niso udeleževali vaj za teorijo, da odslej redno pohajajo godbene vaje.

Za godbeni odsek NDO
Rudolf Pregarec,
t. č. predsednik.

Vesti iz Goriške.

Umor ali samomor v Podbrdu. — 3. t. m. so našli v Podbrdu v Bači mrtvega Andrej Cenčiča, ki se je pripeljal z železniškim vlakom do Podbrda, ker je prespal postajo Sv. Lucijo, do kamor je imel vozni listek. Listi so poročali, da je bil umorjen v čakalnici železniške postaje v Podbrdu in potem vržen po nasipu v Bačo.

Nekateri listi so poročali, da je bil Cenčič najden umorjen v čakalnici, drugi, da so bili v čakalnici sledovi krvi.

Železniško ravnateljstvo pa sedaj razglaša sledeče: Na vest, ki jo je več listov priobčilo o umoru v Podbrdu dne 3. t. m., se javlja, da je Andrej Cenčič, ki je bil onega dne najden umorjen v Bači, pač bil nekaj časa v čakalnici postaje, a se je potem odstranil iz iste. Vest, da je bil najden mrtev v čakalnici, ne odgovarja resnici. Tudi ni bilo v poslopju postaje nikakih sledov krvi.

Preiskava, ki jo je dosedaj vodila oblastnija, še ni dognala, če se gre za umor, ali samomor.

x **Pri novi deželni umobolnici** je razpisana dobava raznih konsumnih predmetov. Pismene ponudbe je poslati v zapečatenih ovitkih deželnemu odboru do 20. t. m. dopoludne.

Ponudniki morajo izročiti deželni blagajni do tega dne varščino v gotovini ali v vrednostnih papirjih, in sicer: za dobavo kruha 400 K, za dobavo mesa 1000 K, za dobavo vina 400 kron in za dobavo mleka 100 kron.

Zajedno s ponudbami je predložiti po dva vzorca spodaj navedenih predmetov, ki morajo nositi ime ponudnika in katere je zapečatiti, in sicer: 500 gramov kruha, riža, moke in testenin; 1 liter vina, mleka, olja in kisa ter 100 gramov vseh drugih predmetov, izvzemši meso in jajca. Vzorec slanine mora biti rezan tako, da se zamore konstatirati nje debelost. Pojasnila o množini, oziroma količini in o kakovosti predmetov in o načinu dobave se dajejo pri oskrbništvu umobolnice in sicer ob delavnikih od 11. do 12. predp.

Fin kruh, navaden kruh, testenine in mleko bo dobavati od 1. februarija 1911 do 31. julija 1911. Goveje meso, telečje meso, kava, kavna primes, riž, polenovka, sir (Ementhaler), sir svež (bovški), suhi fižol, krompir, suha zelenjava, prešičja mast, olje, kis, surovo maslo, jajca, rumena moka, sladkor, sol, milo in vino bo dobavati pa od 1. februarja 1911 do 31. decembra 1911.

Dobavne ponudbe naj vlože vse kakor tudi slovenske tvrdke, vsaj se ne bo moglo reči, da se je moralo oddati dobavo laškim tvrdkam zato, ker ni bilo slovenskih ponudnikov. Po drugi strani se ne bomo prav nič čudili, če dobi dobavo vkljub temu kak Orzan e compagnia, ki bo v bližnjem sorodstvu z deželno kamarilo, ker bo tako postopanje dosledno sedanjemu zistemu!

Druge slovenske dežele

Pouk v streljanju po ljubljanskih srednjih šolah prične v Ljubljani dne 4. februarija. Poučevali bodo streljanje vsako soboto, izvzemši praznikov, od 2. do 4. ure popoludne.

Pogreb preblage ranjke gospe Marije Vilhar se je vršil v petek popoludne v Knežaku na Notranjskem. Udeležba je bila velikanska, tako od strani domačinov, kakor tudi od strani narodne inteligence iz Št. Petra na Krasu, iz Zagorja in Knežaka. Glavno družbo sv. Cirila in Metoda, kateri je gospa Vilhar zapustila 120.000 K, sta zastopala predsednik in blagajnik ter skoraj polnoštevilna podružnica družbe sv. Cir. in Met. za Št. Peter in okolico.

Meso se je zopet podražilo v Celovcu in sicer: 1·92 K do 2 K zadnji deli in 1·68 K do K 1·80 sprednji deli.

Mali oglasi

Išče se že prakticiranega 15—16 letn. dečka za prodajalno jestvin. Trst — Piazza Leonardo da Vinci 3, vrata 14. 95

Iščem sobo s hrano, če mogoče takoj Alojzij Kraševec, Via Torre Bianca št. 19. (91

Prodajo se opeke za streho in planete — (tacele). Ulica Del Bosco štev. 25 ob 8. uri zjutraj in ob 1. popoludne. 94

Brinjevec po K 3·60 liter, pošiljam proti povzetju; večje množine po dogovoru. Za pristnost jamčim. — Leonhard Del — Linz Razdrto. 80

Prevzel bi gostilno (na račun ali od litra (ne preveliko, najraje pri kakem društvu. Vešč sem slovenskega, italijanskega in nemškega jezika. Naslov pove Inseratni oddelek Edinosti. 18

Maccari & Pross
Trst, Via Malcanton štev. 9
Tkano in volneno blago
za moške v velikem izboru
po zelo ugodnih cenah.
Na zahteve se dopošiljejo uzorci gratis in franko.

RESTAVRACIJA
„AL TELEGRAFO“
(nasproti glavne pošte)
ulica Squero nuovo štev. 17
Zajutrek po 30 stot., kosilo 60 do 80 stot
Za naročnike znižane cene. Vino istrsko, opolo, rihemberško, vipasko in teran. — Refošk v steklenicah.
Vsak dan sveže ribe po nizkih cenah.
Puntigamsko marčno pivo. — Nemška, češka in italijanska kuhinja. Priporoča se udani
F. Vondruška, restavrater.

Edina slovenska
knjigoveznica
ANTON REPENŠEK, Trst ul. Cecilia 9
Izdeluje vsakovrstna knjigoveška priprosta in fina dela PO KONKURENČNIH CENAH

Dr. Fran Korsano
Specijalist za sifilitične in kužne bolezni
ima svoj
AMBULATORIJ
v TRSTU, v ulici San Nicolò štev. 9 (nad Jadransko banko).
Sprejema od 12. do 1. in 5.½ do 6.½ pop

Tovarna cementnih in glinastih izdelkov
v Ilirski Bistrici
priporoča svoje izdelke, kakor: raznovrstne cevi, tlakovne plošče v vseh barvah, vse vrste okraskov, podboje vrat in oken, nagrobne spomenike, altarje, cementno opeko, marmorirane in navadne stopnjice, kipe in sploh vse v to stroko spadajoče predmete.
Naročila izvrše se točno in po najnižjih cenah, kakovost izdelkov je izborna.

„Caffé Goldoni“
Trst, Piazza Carlo Goldoni št. 2
Pijače naravne in prve vrste. Časopisi in ilustracije. POSTREŽBA TOČNA.
Za obilen obisk se najtopleje priporoča
FRANJO MARINŠEK.

Prilika. Kuhinjska oprava iz aluminija, K 50. Specijaliteta: predmeti za darove. — Umberto Cerca — Trst, via Caserma 11. 1861

Rogaška kisel. Templev
Radinski vrelec.
Najboljši mineralni vodi.
— ZASTOPNIK —
Lacko Križ - Pula
WIESENREITER & Co., TRST
Ulica Valdirivo 13.

Giuseppe Beldinanzi, urar
urar
ulica Commerciale 5, Trst
Ure se jamčijo za eno leto
Poprave po jako nizkih cenah.

Spritzer wein
se imenuje belo štajersko vino, ki je edino pripravna pijača z mineralnimi vodami in sifonom. Prodajam tudi v buteljkah pristno vino Opollo iz Visa, Relo sladko iz Visa, istrsko in teran. Priporočam tudi svoj izbor dezertnih in zdravilnih vin, rozlikerje, žganje in sirupe. Zaloga „Asti spumanti“ po Kron 3 a 4. Sladki refošk po K 2. Izborno žganje po K 2·40 buteljo poldružega litra. Preskupovalcem popust. — E. Jurcev, Acquedotto 9

ANTON BARUCCA
MIZARSKI MOJSTER
Trst, ulica San Francesco d'Assisi 2.
Specijalist za popravljanje roulet na oknih.
Na željo se menjajo pasovi in zmeti.
Jamči za popolno delo in se ne boji konkurence

TRŽAŠKI SLOVANI in posebno okoličani ki prihajajo v mesto po raznih opravilih, imajo najlepše in najprimernejše zbirališče v dobropoznani
:: Kavarni Universo ::
ki se nahaja na trgu pred „Narodn. domom“ št. 1, upravi nasproti restavracije „Balkan“. V kavarni so poleg vrstne kave na razpolago vsakovrstni likerji, razni slovenski, nemški in laški časopisi, tudi boljše ilustrov. revije. Za obilen obisk priporoča FRANJO BOJC.

TRVDKA
Adolf : Kostoris
skladišče oblek za moške in dečke
Trst, via S. Giovanni 16, I.
TELEFON štv. 251 rim. i
(zraven restavracije Cooperativa ex Hacher) prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.
Najdogovornejše cene.
POZOR! Skladišče ni v pritličju, ampak v prvem nadstropju

Krojačnica za civiliste in vojake .:.
Franjo Polanec
v Trstu, via S. Giacomo (Corso) 6, II. n.
Priporoča se slavnem občinstvu in vojaštvu za vsakovrstna dela. Blago prve vrste, delo solidno, cene zmerne.

Bogomil Pino
bivši urar v Sežani
Pozor! : ima svojo novo prodajalno

U. R.
v TRSTU ul. Vine. Bellini .. štev. 13 ..
nasproti cerk. sv. Ant. nov.
VERIŽICE
po tov cenah.

FILIP IVANIŠEVIĆ
zaloga dalmatinskega vina
lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu
v ulici Valdirivo št. 17 (Telefon 1468)
v kateri prodaja na malo in veliko. — Kažije priporoča slav. občinstvu svojo gostilno „All'Antica città Nuova št. 11 in „Ai fratelli dalmati“, ulica Tudesche št. 8. v katerih toči svoja vina I. vrste.

TRATTORIA
„All' Antica Pompei“
Trst, Piazza Carlo Goldoni 4
Priporoča se slavnemu občinstvu. - Toči se izvrstno vino: teran, istrsko, furlansko in belo. Steinfeldsko pivo. Domača kuhinja z raznovrstnimi mrzlimi in gorkimi jedili. — Za obilen obisk se toplo priporoča
FRANJO MARINŠEK.

Prodajaln. ur in dragocenosti
G. BUCHER
(ex drug Dragotina Vekjeta)
Trst (nasproti prejšnje prodaj. D. Vekjet) Corso štev. 36
Bogati izbor zlatanine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje in menja staro zlato in tudi srebro z novimi predmeti. — Sprejema naročbe in popravlja vsakovrstne srebrnine, zlatanine, kakor tudi žepne ure.
DELO SOLIDNO. CENE ZMERNE.

PRODAJALNA
manufaktur. blaga
Izbera fuštanja, borgeta, perila in drobnarije za šivilje
FRAN KOCIJAN
Trst, ulica Molin a vento štev. 17, Trst

PASTILJE ZA PRSA
„Nič več kašlja“
so edino sredstvo proti kašlju, prehlajenju, zagrljenosti in vsem boleznim dihalnih organov. Škatlja z navodilom 70 stotink se dobi samo v lekarni
Praxmarer „Al DUE MORI“
Trst (mestna hiša) Tel. 377

Odpri se v Škednju **kinematograf „Adria“**
Elegantna dvorana, sestavljena op najmodernejših načrtih.
Vsaki torek, četrtek in soboto nov program.
VSTOPNINA: I. mesto 30 vin., otroci in vojaki 20 vin. II mesto 20 vin., otroci in vojaki 10 v.

Novo pogrebno podjetje v Trstu
Corso št. 49 (vogal Piazza C. Goldoni) Telefon 1402
Popolnoma preskrbljeno z vso potrebno opravo za izvršitev pogrebov vsakterega razreda. Ima na izbero monomentalne voze s steklom in električno razsvetljavo, črno-zlate črno-srebrne, belo-zlate itd. Prevaža mrliče na vse dele sveta. — Umetna oprava za postavljanje mrtvaških SOB in ODROV. Prodaja razne krste, sveče, vence iz umetni. svežih cvetlic, porcelane, perle, metala
VSE MRTVAŠKE PREDMETE. -- Cene ugodne.

Čevljarnica „Alla Sartorella“, Trst
VIA BARRIERA VECCHIA ŠT. 19 (NASPROTI SLADČIČARNE GATTI)
Velika izbera vsakovrstnih čevljev za moške, ženske in otroke. — Blago izvrstno in cene zmerne.